

KÖZLEMÉNYEK

*

Beszámoló a 43. International Symposium on Archaeometry (2022. május 16 – 20, Lisszabon, Portugália) konferenciáról •

2022-ben, a COVID miatt az eredeti tervhez képest 2 év késéssel rendezték meg a 43. Nemzetközi Archeometriai Szimpóziumot (ISA). A helyszín a lisszaboni Instituto Superior Técnico kampusza volt. A konferencia kevert módon – részben személyes, részben on-line részvétellel – valósult meg, a kb. 400 regisztrált résztvevő valamivel több, mint fele személyesen volt jelen (**1. ábra**).

A konferencia témája a korszerű természettudományos (fizikai, kémiai, geológiai, biológiai) kísérleti módszerek alkalmazása a régészeti kutatásokban. Hagyományosan kétevente rendezik meg a szimpóziumot. A rendezvényen nincsenek párhuzamos szekciók, egyidőben csak egy plenáris szekció vagy poszter szekció zajlik. A szekciók tematikája évről évre azonos: 1, Távérzékelés, geofizikai kutatás és terepi régészet, 2, Régészeti kormeghatározás (szerves és szervetlen anyagok) 3, Szerves anyagok archeometriája, 4, Kövek, festékanyagok, vakolatok nyersanyag eredete és készítőtechnikája, 5, Kerámiák, üvegek és üvegszerű anyagok nyersanyag eredete és készítőtechnikája, 6, Fémek nyersanyag eredete és készítőtechnikája, 7, Az ember és környezete kölcsönhatása. Az állandó témájú szekciók mellett minden évben rendeznek egy kiemelt témájú szekciót. Ebben az évben a kiemelt téma a „Nukleáris és radioaktivitáson alapuló technikák alkalmazásai az örökségtudományban” volt (**2. ábra és 1. táblázat**).

Összességében a konferencia programja 76 szóbeli előadást és 264 poszter előadást tartalmazott, amelyeknek mintegy egyharmada a járványhelyzet miatt online került bemutatásra. A prezentációk témakörök szerinti megoszlását az 1. táblázatban és az 1. ábrán mutatjuk be. Látható, hogy – amint az a korábbi konferenciákra is jellemző volt – a

legnépszerűbb szekciók a kerámiák és üvegek, a köeszközök és pigmentek, valamint a fémek eredetvizsgálatával és technológiájával kapcsolatosak voltak.

Számomra a legérdekesebb előadások voltak: K. Ninomiya és munkatársai „Non-destructive and position selective elemental analysis method using negative muon” c. előadásai, akik a röntgenfluoreszcenciához hasonló elven működő elemanalitikai eljárást dolgoztak ki negatív müonokkal a Japan Proton Accelerator Research Complex (J-PARC) intézetben. A müonok alkalmazása az XRF-hez képest kedvezőbb az áthatolóképesség szempontjából, az önapszorpció zavaró hatása kiküszöbölhető.

Egy másik érdekes előadásban (Chalmin, E. és munkatársai: „To compare red and red: How to correlate rock painting and colouring matter artefacts? The case of the schematic paintings of the Rocher du Château (Bessans, Haute Maurienne, France)”) a szerzők komplex analitikai módszerekkel (Raman-spektroszkópia, SEM-EDX, szinkrotron alapú μ XRD, PIXE) vizsgálták őskori vörös festékek előfordulását barlangok falán.

Végül megemlíteném Bradford és munkatársai „A new isotope tracer for natron glass” c. előadását, akik újdonságként, Sr-, Nd- és Hf-izotóparányok mérésével nyertek pontosabb adatokat római üvegek nyersanyag eredetére vonatkozóan.

A konferencia absztraktkötetét a szervezők engedélyével ezen a [link](#)en tesszük elérhetővé.

A konferencián magyar szerzőktől (**3. ábra**) két előadás és 14 poszter került bemutatásra. A kiemelt szekció programjának összeállítását és a szekció levezetését Kasztovszky Zsolt végezte, aki egyben meghívott előadást is tartott „Heritage Science at the Budapest Neutron Centre” címmel. A másik magyar előadás Angyal Anikó és munkatársai munkájából „Analysis of prehistoric gold artefacts from the Carpathian Basin” címmel hangzott el.

A konferencia alkalmával Yannis Maniatis video beszélgetés során bejelentette, hogy visszavonul az ISA International Standing Committee elnöki posztjáról. Utódjaként Patrick Degryse-t (Leuveni Egyetem) választotta meg a Standing Committee. A hallgatóság megköszönte a leköszönő elnök munkáját, és sok sikert kívánt az új elnöknek.

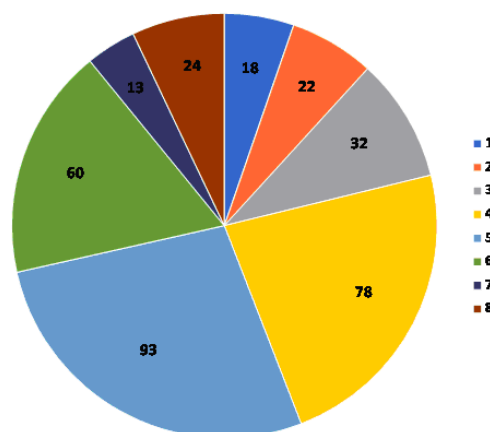
• doi: [10.55023/issn.1786-271X.2022-015](https://doi.org/10.55023/issn.1786-271X.2022-015)

1. ábra: Csoportkép a lisszaboni ISA 2022 résztvevőiről

1. táblázat: Az ISA2022 konferencia szóbeli- és poszter előadásainak témakörök szerinti megoszlása

	Témakör	Szóbeli előadás	Poszter	Összesen
S1	Távérzékelés, geofizika	2	16	18
S2	Kormeghatározás	5	17	22
S3	Szerves anyagok	6	26	32
S4	Kövek, pigmentek	17	61	78
S5	Kerámiák, üvegek	21	72	93
S6	Fémek	14	46	60
S7	Ember és környezet	2	11	13
S8	Nukleáris technikák	9	15	24
	ÖSSZESEN	76	264	340

2. ábra: Az ISA2022 konferencia szóbeli- és poszter előadásainak témakörök szerinti megoszlása (a jelkulcs feloldását ld. az 1. táblázatban)

3 ábra: Csoportkép az ISA2022 magyar résztvevőiről (b-j: Bajnóczi Bernadett, Török Béla, Kasztovszky Zsolt, Jankovits Katalin, Péterdi Bálint, Fórizs István, Mozgai Viktória, Angyal Anikó)

Az ISA konferenciák programjához szintén hagyományosan hozzátartozik valamilyen helyi kulturális nevezetesség megtekintése. Lisszabonban a Nemzeti Múzeumot („Museu Nacional De Arte Antiga”) látogattuk meg.

A konferencia zárszavában Isabel Dias a szervezők nevében megköszönte valamennyi résztvevő és a szervezők munkáját, ismételten kiemelve a személyes jelenlét és kapcsolatok fontosságát. Megemlítette, hogy sem a 2024-ben, sem a 2026-ban rendezendő ISA szimpózium helyszínéről nem született még döntés, novemberig várják a megrendezésre jelentkezők pályázatát.

Kasztovszky Zsolt

Energiatudományi Kutatóközpont